
ÅRET, DER GIK 2023

INDHOLD

FORORD	03
POLITIK	04
Vandets år	06
Fredninger	10
Den lokale naturbeskytter	14
BØRN	16
UNGE	24
AKTIVE OG FRIVILLIGE	30
MEDLEMMER	38
SKOVSGAARD	44

Danmarks Naturfredningsforenings årsberetning, marts 2024

Rapporten er skrevet af medarbejdere fra Danmarks Naturfredningsforening og redigeret af Frederikke Dandanell Peters og Charlotte Taarnhøj Dahlstrøm.

Udgivet af: Danmarks Naturfredningsforening, 2024

Layout: Grafisk designer Maja Blarke

Forsidefoto: Mikkel Jezequel

Tryk: KLS PurePrint

Kontakt:

Tine Gjerløv, tg@dh.dk

Danmarks
Naturfredningsforening

Et stærkt år med grønne aftryk

Det er med betydelig stolthed, at vi afleverer Danmarks Naturfredningsforenings årsrapport 2023. Vores gamle forening sprudler af energi og virkelyst, og vi har i året, der er gået, formået at sætte store grønne aftryk overalt i Danmark, men også foreningens indre liv har undergået forandringer.

Vi kan sammenfatte det hele under vores vision: Danmarks Naturfredningsforening ønsker at vise vejen til en rigere natur og grøn omstilling og skabe lokale forandringer til fordel for natur, miljø og klima. Vi vil skabe engagement omkring vores mærkesager og være et stærkt, demokratisk fællesskab for alle, som ønsker at gøre en forskel for natur, miljø og klima. Vi vil tale naturens sag på et sagligt grundlag, og vi kan både samarbejde bredt og stå vagt om naturen. Vi vil inspirere til gode naturoplevelser og bidrage til, at flere får en tættere tilknytning til naturen.

Visionen blev efterfulgt af et omfattende internt strategiarbejde, og nu ser vi for alvor resultaterne. Her et par nedslag: 2023 blev året, hvor tilstanden i vores smukke fjorde fik danskerne til at kræve handling. Det skete på en trist baggrund. Hele Danmark var i chok, da omfattende iltsvind og fiskedød sidste sommer og efterår fyldte den politiske dagsorden. I et forbilledligt samarbejde mellem sekretariatet og de lokale afdelinger fik vi på ganske få uger stablet flere end 60 events på bene over hele landet. Afdeling efter afdeling stillede op ved fjordene med lokale politikere og borgmestre og forlangte handling ved at holde vejret i 30 sekunder. Det var uforglemmeligt, og det gjorde en forskel. Iltsvindet og den store folkelige bevågenhed udløste en akutplan fra regeringen – men der skal meget mere til.

Foto: Isak Hoffmeier

Foto: Thomas Andersen

2023 blev også året, hvor engagementet for vores sag nåede nye højder. Vi inviterede unge danskere ind i vores fællesskab, og de skabte en helt ny grøn bevægelse inden for DN's rammer, så de i dag ser DN som stedet, man går hen med sine tanker om grøn handling. FLOR-bevægelsen er blevet en skattet og formidabel kraft i vores forening, som vores fire stærke ungdomsafdelinger fra Aarhus, Aalborg, Odense og København er fusioneret ind i.

Vi står på et stærkt fagligt grundlag, fordi det er den eneste måde, vi opnår en varig grøn omstilling. Men vi ved også, at omstillingen kun sker, hvis vi på tværs af interesser ser hinanden i øjnene og taler sammen om løsninger. Derfor rakte vi også i 2023 ud for at etablere samarbejde med andre organisationer og virksomheder. Sammen med Ørsted plæderede vi for en Grøn Grundlov, sammen med Dansk Industri har vi foreslået skattefri natur, sammen med REMA 1000 sørger vi for biodiversitet i de danske haver, sammen med Pension Danmark har vi udarbejdet nye anbefalinger for at styrke biodiversiteten i byudviklingen – for blot at nævne nogle få.

Jo – vi er stolte af de mange flotte indsatser lokalt såvel som nationalt. Vi står stærkt og solidt rustet til fremtiden. På de følgende sider kan du fordybe dig i alt det, Danmarks Naturfredningsforening opnåede i 2023.

God læselyst.

Maria Reumert Gjerding, præsident,
& Lars Midtby, direktør i Danmarks
Naturfredningsforening

POLITIK

Vi taler naturens, miljøets og klimaets sag og skaber konkrete og tydelige resultater.

Vandets år

Vand er forudsætningen for alt liv her på vores blå planet, men vi er ikke gode til at passe på det. I 2023 blev vand derfor omdrejningspunkt for DN's politiske indsatser såvel lokalt som nationalt med gennemslagskraftige kampagner for at støtte op om vores helt enkle budskab til regering og Folketing: Få nu skabt en reel beskyttelse af vores vandmiljø, så der også er levende have og fjorde og et rent grundvand og drikkevand til de kommende generationer.

Vi satte gennem hele året et særligt fokus på de store have omkring Danmark, og vi rakte ud til danskerne, politikere og erhvervsliv med stærke fælles opråb. Vi gik blandt andet sammen med Green Power Denmark og Tænketanken Hav og pressede på for at få etableret en ny statslig havnaturfond. Den blev med en halv milliard kroner en realitet i 2023, og fondsmidlerne skal gå til naturgenopretning både inden for og uden for de kommende havvindmølleparker.

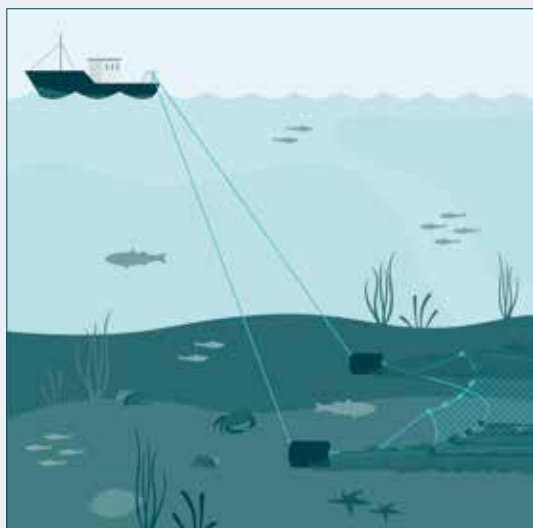
Havet skal have ægte beskyttelse

Sammen med danskere over hele landet satte vi med en stor kampagne fokus på det omfattende fiskeri med bundtrawl, der foregår selv i vores fineste havområder. F.eks. trawles der efter hesterejer på havbunden i Vadehavet, der ellers både er beskyttet natur og udpeget som UNESCO Verdensarv. Alligevel trækker trawlere deres tunge jerntrawl gennem Vadehavets sandbund og rammer levesteder og bunddyr.

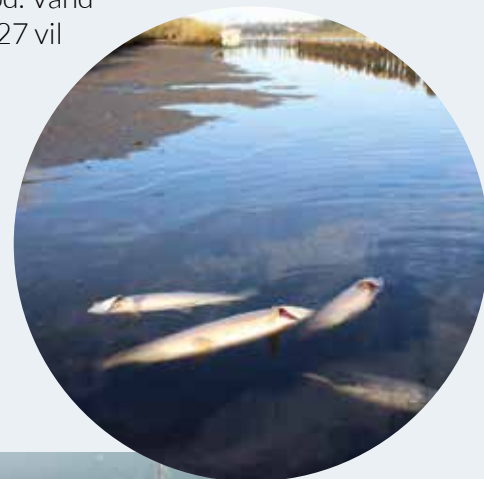
Fiskeri med bundtrawl er skadeligt for havnaturen.

Foto: iStock

Den helt forudsigelige katastrofe afspejles dog ikke i regeringens indsatsplaner for vandmiljøet, der i 2023 blev afleveret til EU-Kommissionen, og DN måtte undsigede utilstrækkelige planer, fordi de ikke vil stoppe iltsvind og fiskedød. Vandmiljøplanen for 2021-2027 vil således ikke bringe Danmark i mål, og det har vi sammen med Greenpeace, Rådet for Grøn Omstilling og Danmarks Sportsfiskerforbund gjort EU-systemet opmærksom på.

Den folkelige opbakning til en stærkere beskyttelse af havet er enorm. Tæt på 60.000 danskere har skrevet under på ønsket om et stop for det skadelige fiskeri i beskyttet natur, mens en række lokale borgmestre fra områderne omkring Aarhus Bugt også gik i brechen for havnaturen og krævede et omfattende forbud mod bundtrawl i bugten.

De lokale DN-afdelinger omkring Køge Bugt skabte sammen med bugtens syv kommuner Havets Folkemøde. Den fine dag i Køge viste, at drømmen om en mangfoldig og sprællevende havnatur lever, og budskabet til Folketinget var klart og utvetydigt: Havet må ikke være fredløst, og det skal koste at skade det.

Iltsvind og fiskedød

I dag koster det ikke at skade havet, og det ses blandt andet af de massive mængder kvælstof, der trods årtiers løfter om det modsatte stadig strømmer ud i vores vandmiljø. Danmark har et stort landbrug i forhold til vores lands størrelse, og der er en betydelig udledning af kvælstof fra de dyrkede marker til vandmiljøet.

De politiske mål om at nedbringe udledningerne er mislykkedes, og fiaskoen kunne direkte aflæses i vores fjorde sidste år, hvor Danmark blev ramt af de værste iltsvind i 20 år. Fjordbunden var dækket af liglagen, og de sidste fisk flød gispende rundt i overfladen.

● Det værste iltsvind i 20 år resulterede i døde fisk i fjordene.

Foto: Erik Tveskov

Fjordbunden er dækket af liglagen som konsekvens af det omfattende iltsvind.

Foto: Jonathan Filskov

DN's afdelinger sikrede stort folkeligt engagement

Danskerne elsker deres smukke fjorde, og de vil kæmpe for dem. Så da DN's lokale afdelinger bad borgere landet over komme deres fjord til undsætning var tilslutningen fænomenal. På en og samme tid holdt tusindvis af danskere vejret i åndeløse 30 sekunder – fra Hjarbæk over Mariager til Vejle, fra Als over Svendborg til Rødby – som udtryk for solidaritet med deres gispende fjord og som et stærkt og klart fælles opråb om, at nu er det tid til politisk handling. Blandt de mange fremmødte til den landsdækkende kampagne 'Danmark holder vejret' var også miljøminister Magnus Heunicke, der lovede handling.

Fjordene er ikke tabte, for der er løsninger. Og med den store rapport 'Fra foder til føde II' viste vi sammen med blandt andre Økologisk Landsforening og Dyrenes

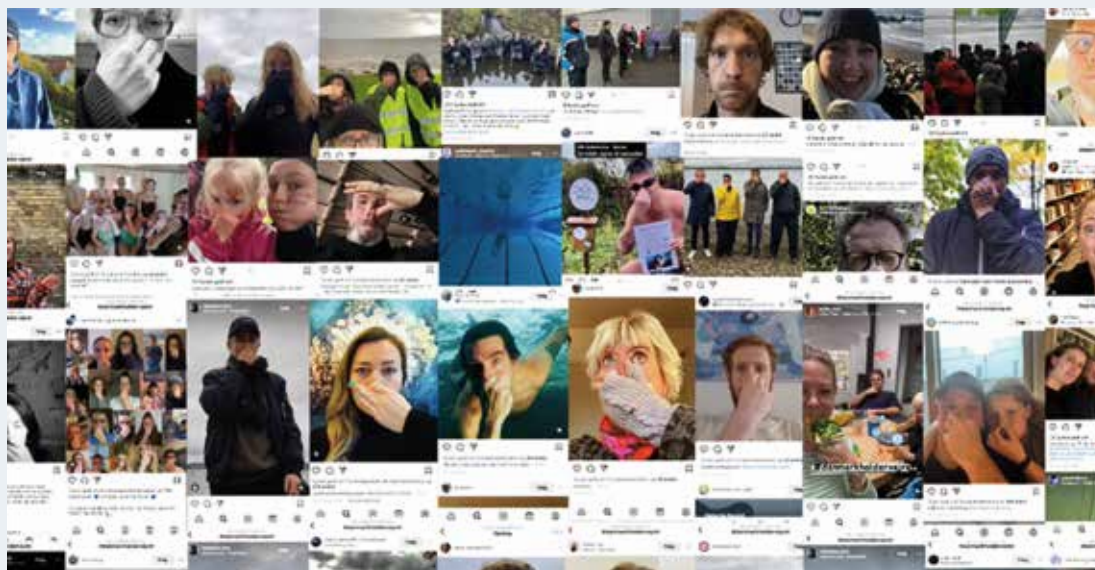
Beskyttelse, hvad der reelt skal til, for at Danmark kan overholde sine forpligtelser, hvad angår natur, miljø og klima og ikke mindst vores vand.

Vandet fik også fornem royal opmærksomhed i 2023. Det var nemlig kong Frederik, der dengang var kronprins, som skød 'Naturens Uge – Under Overfladen' i gang ved sammen med en flok glade og nysgerrige børn at undersøge livet under havoverfladen ved Amager Strandpark i København. Vi ønskede sammen med Friluftsrådet at sætte fokus på den store smukke natur, der findes under havets overflade, men som kun de færreste af os egentlig kender. 170.000 danskere i alle aldre deltog i over 300 events landet over, og DN's afdelinger i hele landet var værter for et utal af arrangementer.

I et par waders skød kong Frederik 'Naturens Uge' i gang og var med til at sætte fokus på livet under overfladen.

Danskere i hundredvis deltog digitalt i det fælles opråb vedr. ilt-svindet i de danske fjorde ved at uploade et billede til sociale medier.

Vi skal sikre fremtidens drikkevand

Grundvandet, der løber som årer af flydende guld under jorden, er en enestående naturressource, hver dansker får i vuggegave. Men 2023 satte igen rekord i fund af sprøjtegifte, og DN måtte på banen og kræve politisk handling. Et stort antal danskere fulgte vores opfordring og rejste til Christiansborg med en flaske af deres lokale vand for at få politikerne til at beskytte det dyrebare grundvand og drikkevand.

Flere end 58.000 har afleveret

deres ønske til miljøminister Magnus Heunicke. Beskyt drikkevandsboringerne mod sprøjtegifte, opret grundvandsparker der, hvor grundvandet dannes, og stop brugen af PFAS-midler.

Således stod 2023 i særlig grad i vandets tegn i rigtig mange af vores afdelinger og i sekretariatet, men Danmarks største grønne forening var naturligvis aktiv på alle grønne fronter, og det kan du dykke meget mere ned i på de følgende sider.

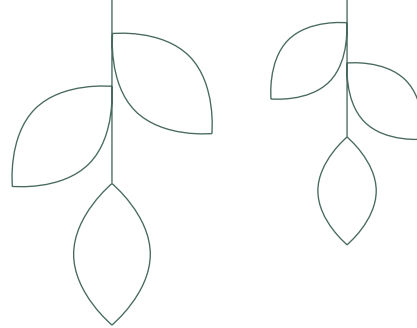

Miljøminister Magnus Heunicke var forbi og fik en snak med præsident Maria Gjerding, da DN satte fokus på beskyttelsen af vores drikkevand foran Christiansborg.

Danskere fra hele landet var mødt op ved Christiansborg med en flaske af deres lokale vand for at sætte fokus på vigtigheden af rent drikkevand.

Foto: Morten Svane

Fredninger

Fredninger 2023

- DN har rejst syv nye fredningssager, der dækker over et areal på tilsammen 2.898 hektar.
- Seks fredningssager er blevet gennemført.
- Fire af de gennemførte sager er blevet endeligt afgjort. De er samlet på 355 hektar.

DN har siden 1937 kunnet foreslå nye fredninger. Det er en ret, foreningen har benyttet flittigt gennem årene og stadig gør brug af. Ud over DN kan også staten og kommunerne foreslå nye fredninger. Herefter er det et fredningsnævn, som selvstændigt beslutter, om fredningen skal gennemføres. Fredninger er et vigtigt redskab i bestræbelserne på at sikre og genskabe naturen.

Det generelle billede er, at et stigende antal kommuner er med til at foreslå nye fredninger. Bag mere end halvdelen af de nye fredninger står både DN og kommunen, og initiativet kommer ofte fra kommunen. Det er utrolig positivt og understreger, at kommunerne efter en passiv periode har taget fredningsredskabet til sig som et stærkt supplement til de øvrige beskyttelser.

DN har i 2023 rejst følgende nye fredningssager:

- Arrenæs – genrejst sammen med Halsnæs Kommune efter udløb.
- Melbykilerne – rejst sammen med Halsnæs Kommune.
- Næstved Øvelsesplads – rejst sammen med Næstved Kommune.
- Marbæk Plantage – genrejst sammen med Esbjerg Kommune.
- Kalø Godslandskab.
- Bækkestien – rejst sammen med Randers Kommune.
- Sorthøj – rejst sammen med Aalborg Kommune.

Af de rejste fredningssager skal fremhæves:

Melbykilerne, Halsnæs Kommune

DN og Halsnæs Kommune har rejst fredningssag for to smukke og ubebyggede kystkiler mellem Melby og Kattegat. Fredningen vil sikre de sparsomme rester af ubebygget land, som bryder bæltet af sommerhuse og forbinder havet med det åbne land længere inde. Her kan markfirben, harer, agerhøns og et utal af andre arter boltre sig, og vi kan nyde fornemmelsen af kystlandskabet, som det var engang, før udviklingen medførte sommerhusbyggeri. Hvis fredningen gennemføres, betyder det, at der ikke bygges mere, at det er slut med juletræsdyrkning, og at de små lommer af natur fremover plejes, så naturindholdet styrkes.

Kalø Godslandskab, Syddjurs Kommune

Landskabet og naturen ved Kalø har en ikonisk karakter med de markante bakker, lave, værdifulde strandenge og ældgamle skove, hvor utallige oldtidshøje og stensætninger og den gamle borgruin er en mytisk tilføjelse til landskabet. DN har nu rejst fredningssag for områdets over 800 hektar, som er ejet af Naturstyrelsen. Med fredningen lægges der op til, at landbrugsproduktionen ophører, og at området fremover forvaltes med øget biodiversitet i fokus. Samtidig styrkes stisystemet til glæde for de mange, som bruger området rekreativt.

Gennemførte fredninger i 2023

Disse to ligger i Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som skal tage stilling til sagerne:

- Bastrup Nord i Allerød Kommune, hvor det smukke landskab nu beskyttes mod blandt andet råstofgravning.
- Skarholm i Lolland Kommune, hvor naturen nu beskyttes permanent mod opdyrkning.

Bastrup Nord

Disse fire er blevet endeligt gennemført:

- Orøs marine forland i Holbæk Kommune, hvor de lavtliggende strandene beskyttes bedre.
- Store Åmose i Sorø Kommune, hvor vandstanden hæves, så kulturarven i jorden ikke går tabt.
- Tømmerup Banke i Kalundborg Kommune, hvor både naturen og landskabet beskyttes bedre.
- Tverstedes grønne front i Hjørring Kommune, hvor fredningen sikrer den nordatlantiske klithede mod byggeri, anlæg og tilgroning.

Af de gennemførte fredninger skal fremhæves Orøs helt særegne marine forland, som er en artsrig og enestående kystnatur. Fredningen vil sikre en sammenhængende naturforvaltning og samtidig sikre fred og ro for ynglende fugle på øerne og holmene ud for kysten gennem regulering af færdslen.

Skarholm

Orøs marine
forland

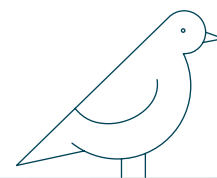

Den lokale naturbeskytter

DN arbejder lokalt i hele landet med at sikre og forbedre hensynet til naturen og miljøet i de tusindvis af afgørelser fra myndighederne hvert år, og som påvirker vores natur, miljø, klima og landskaber.

Når myndighederne sender sager i høring, bidrager DN med konstruktive udviklingsforslag af betydning for naturen. Samtidig påklager DN sager til klagenævnene, hvis myndighederne træffer endelige afgørelser, som risikerer at få negativ betydning for natur og miljø, og som samtidig vurderes at være på kant med lovgivningen.

Nævnene vurderer herefter, om afgørelserne er lovlige, eller om de skal sendes retur til kommunerne med krav om forbedringer eller helt annulleres. Det er især DN's lokalafdelinger, der med stort lokalt kendskab og engagement spiller en vigtig rolle i det lokale sagsarbejde.

Det lokale klagesagsarbejde i tal for 2023

- DN har rejst 170 klagesager, svarende til 1-2 klager i gennemsnit per kommune.
- 128 klagesager er afsluttet, og heraf er 98 færdigbehandlet af klagenævnene, 22 er frafaldet og 8 er afvist.
- DN har en vinderprocent* på 74 pct., det vil sige, at DN har fået medhold eller delvist medhold i 73 af de 98 afgørelser på klagesager, som klagenævnene realitetsbehandlede i 2023.

*Klager, som er afvist, frafaldet eller på anden måde ikke er realitetsbehandlet, indgår ikke i beregningen af vinderprocenten.

Det norske oliespildevand og RGS Nordic i Slagelse Kommune

Sagsarbejdet spiller en stor rolle i DN's lokale arbejde for at passe på vores fælles natur. Afgørelser fra klagenævnene er samtidig med til at fastslå, hvordan love og regler om natur og miljø skal forstås og fortolkes. Sagerne medvirker også til at tydeliggøre, hvis lovgivningen ikke er god nok.

Det var netop situationen i sagen om det norske oliespildevand, som virksomheden RGS Nordic importerer, renses og slutte- ligt lukker ud med miljøfarlige stoffer over grænseværdierne i Agersø Sund, til stor skade for havmiljøet.

For DN startede sagen med et meget kritisk hørings svar til kommunens udkast til ny miljøgodkendelse. Siden fulgte en omfattende kritik af Miljøministeriets fortolkning af reglerne for de såkaldte blandingszoner. Zonerne betød, at der blev udledt spildevand til havmiljøet, som overskred

de miljømæssige grænseværdier, fordi det ikke kunne renses ordentligt. Man har siden erkendt, at der nok snarere var tale om bortskaffelse af det olieholdige spildevand end om nyttiggørelse af olien, og det er ikke tilladt. Derfor har sagen ført til, at Miljøministeriets fortolkning af EU-reglerne nu er ændret i retning af større inddragelse af miljøhensyn, og der stilles krav om, at en større del af indholdet i det importerede spildevand skal kunne nyttiggøres, hvis det skal importeres til Danmark. Konkret er to importtilladelser dermed gjort ugyldige. Sagen har også ført til, at det fremover er staten, som får til opgave at udstede miljøgodkendelser til virksomheden.

DN vil fortsat følge udviklingen i RGS-sagen og se, hvordan de skærpede regler forvaltes, herunder brugen af blandingszoner. For DN er det afgørende, at der ikke importeres spildevand til Danmark, hvis ikke rensningen kan overholde de gældende grænseværdier for miljøfarlige stoffer.

RGS Nordics anlæg i Slagelse Kommune, hvor norsk oliespildevand blev renses og udledt i Agersø Sund.

Foto: John Rahbek, Playwork Productions

BØRN

Vi bringer børn tættere på naturen og giver flere børn lyst til at udforske og passe på den.

Børn skal ud i naturen

Børnestrategien er i den grad i gang med at udfolde sig i DN med masser af indsatser og aktiviteter, der arbejder for, at flere børn får genskabt forbindelsen til naturen. Og det er vigtigt! Meget tyder nemlig på, at når børn får gode oplevelser i naturen,

får de også et tættere forhold til naturen og et ønske om at passe godt på den. De får forståelsen af, at vi er en del af noget større, og af en gensidig afhængighed mellem menneske og natur.

DN's årlige børneundersøgelse

Hvert år laver DN en undersøgelse i samarbejde med Epinion om børn og børnefamiliers brug af naturen. Undersøgelsen i 2023 viser blandt andet, at:

- 38 pct. af forældrene mener, at det er svært at få sit barn væk fra skærmen og ud i naturen.
- Hver 3. børnefamilie fortæller, at de ville komme mere i naturen, hvis de kunne deltage i naturarrangementer med andre familier.
- Mere end 8 ud af 10 børn synes, at det er sjovt at være i naturen.
- Børns viden om dyr i havet er begrænset: 2 ud af 3 børn ved ikke, at vi har hajer og blæksprutter i Danmark.
- Mere end hver fjerde børnefamilie angiver, at mangel på inspiration og udstyr afholder dem fra at tage i naturen.
- Børnefamilier mangler helt basale naturoplevelser sammen: Knap hver anden familie har aldrig kigget efter dyr/fugle eller insekter i naturen. Hver fjerde familie har aldrig samlet bær, blade, svampe eller planter i naturen.

DN vil bidrage til at bringe børn og kommende generationer tættere på naturen.

Foto: Ditte Valente

Netværk for børneaktiviteter

DN har i 2022 oprettet et netværk for børneaktiviteter for aktive og frivillige i foreningen. Netværket er støt voksende og tæller i dag lidt over 40 tilmeldte. Netværket har til formål at understøtte den samlede børnestrategi ved at støtte deltagerne i at lave naturformidlende børneaktiviteter. Netværket har i år primært været 'rugekasse' for gode idéer.

Baggrunden for iværksættelse af netværket er dels at styrke formidlingen i børnehøjde lokalt og dels at sikre det bedst mulige afsæt og fælles ejerskab for DN's kommende børneklub, når denne lanceres.

'Vilde Rødder'

I 'Vilde Rødder' rekrutteres frivillige – og i en vis udstrækning også medarbejdere –

der engagerer børn i alderen 6 til 12 år i at skabe endnu mere biodiversitet i børnehøjde. 'Vilde Rødder' er et partnerskab med Det Danske Spejderkorps og Landsforeningen Praktisk Økologi – støttet af Villum Fonden.

I alt er der nu 372 tilmeldte – primært frivillige men også f.eks. pædagogisk personale fordelt over hele landet – hvoraf 231 har været på kursus i projektperioden, hvor de blandt andet har lært at lave blomsterenge med hjemmehørende blomster, kvasbunker/kvashegn og små vandhuller, så der bliver flere levesteder til planter og dyr.

Resultater fra 'Vilde Rødder'

- Større bevidsthed om, hvordan de yngste generationer selv kan værne om naturen.
- Mere vild natur netop der, hvor børnene er i dagligdagen.
- Masser af håb og handlekraft, så børn selv oplever, at de kan gøre en forskel for naturen.

'Naturfamilier'

● 'Naturfamilie'-ambassadør Aliihsan fra Taastrup planlægger aktiviteter for at få flere familier ud i naturen.

● Der blev lavet lanterner og gået tur i mørket til 'Naturfamilie'-arrangement i Hedensted.

Der er nu:
Mere end **11.000**
naturfamilier over hele landet.
Mere end **150** ambassadører.
Og **112** lokale
'Naturfamilie'-grupper.

~
'Naturfamilier' er støttet
af Nordea-fonden.

'Naturfamilier' var i år nomineret til 'Børn i byen'-prisen i kategorien 'Årets bæredygtige initiativ'. Kategorien er for tiltag, der inspirerer børnefamilier til at leve mere bæredygtigt. I 'Naturfamilier' arbejder vi for at inspirere alle børnefamilier til at komme mere i naturen – også de naturuvante. Det handler om at være i øjenhøjde med modtagerne, og at blive nomineret til en 'Børn i byen'-pris er et vigtigt fingerpeg om, at vi er på helt rette spor.

I juli måned sendte 'Naturfamilier' 100 grejtasker ud til biblioteker i hele landet, som nu kan lånes, præcis som man låner en bog. Manglende inspiration afholder hver sjette børnefamilie fra at komme ud i naturen, og i rygsækkene finder familierne alt, hvad de behøver til timevis af sjove stunder i naturen.

Grejtasker til udlån på landets biblioteker, fyldt med inspiration til sjove og lærerige stunder i naturen, har været populære.

Foto:
Marina Safronova

'Naturfamilier' vil gøre det lettere for børnefamilier at finde inspiration til spændende naturoplevelser.

Børn og forældre trodsede stormen Otto og fik snittet i træ, leget i mudder og drukket varm kakao til 'Naturfamilie'-arrangementet i Slagelse.

Foto: Mirella Fruergaard

'Naturens Uge'

'Naturens Uge' er DN's og Friluftsrådets årlige mærkedage for naturoplevelser og har vokset sig til det største landsdækkende naturevent i Danmark. 'Naturens Uge' løb igen i år af stablen i uge 36. Gennem årets tema 'Naturen Under Overfladen' dykkede vi ned i hav, sø og vandløb og satte fokus på den blå natur.

H.M. Kong Frederik deltog ved åbningen af 'Naturens Uge', og det gav pressemæssig

potte, da flere medier end tidligere meldte deres ankomst til åbningen.

Vi havde i år mere end 45 lokalafdelinger, der var med til at afholde 'Naturens Uge' – enten på egen hånd eller i samspil med f.eks. kommunen. I alt deltog mere end 30 kommuner i 'Naturens Uge', hvilket er en stor stigning i forhold til sidste år, hvor knap 15 kommuner var med.

'Naturens Uge'
er støttet af
Nordea-fonden og
15. Juni Fonden.

Kong Frederik deltog ved åbningen af 'Naturens Uge' og hoppede i et par waders sammen med præsident Maria Reumert Gjerding og en 2. klasse fra Ørestad Friskole for at udforske naturen under overfladen.

'Naturens Uge' var i år med til at få mange børn ud i naturen og udforske livet under overfladen i hav, sø og vandløb.

Affaldsindsamling

I DN kæmper vi for et Danmark fri for affald senest i 2050. Det er denne vision, der ligger bag 'Affaldsindsamlingen' – DN's årlige indsamling af affald i naturen, som i år satte rekord i deltagerantal.

Især børnene var aktive i affaldsugen med over 188.000 deltagere, der via deres skoler eller dagtilbud var ude at samle affald – og dermed fik en vigtig viden om den store affaldsudfordring, Danmark har.

Ud over skoler og dagtilbud deltog omkring 40.000 danskere. Lokalfdelingerne deltog meget aktivt i 'Affaldsindsamlingen' og stod for ikke mindre end 79 indsamlinger rundt omkring i landet. Når vi kigger på tallene for, hvor mange der ønsker at deltage igen, kan vi være helt rolige. Der vil også blive samlet affald i 2024.

I 2023 havde vi igen fokus på engangsemballage, hvor vi blandt andet satte cirkulær økonomi, vores uholdbare brug-og-smid-væk-kultur og ressourceforbrug på dagsordenen. Emner, som især skoler bruger som motivation til at deltage, og som eleverne kan blive klogere på gennem vores undervisningsmaterialer.

I 2023 støttede rekordmange virksomheder op om projektet, og 'Affaldsindsamlingen' blev gennemført udelukkende med midler fra disse partnere. Et samarbejde er en gensidig aftale, der skaber værdi for

begge parter. I 2023 støttede disse virksomheder: NIO, Merrild, New Loop, Rudolph Care, DKTV, GoBoat, Sol & Strand, Maxi Zoo og Northern Hunting.

Børneklub

Repræsentantskabet vedtog i efteråret 2021 en ny strategi for hele DN, hvoraf det på børneområdet fremgår, at vi "vil oprette et nyt børnemedlemskab, der giver adgang til en række relevante fordele, og etablere en ny attraktiv børneklub". Arbejdet med at udvikle en børneklub har været godt i gang i 2023, og lancering af børneklubben er planlagt til sensommeren 2024.

'Tid til tur'

I 2023 fik vi en bevilling på 9,9 millioner kr. fra **AAGE V. JENSEN NATURFOND** til at uddanne flere frivillige til at formidle naturoplevelser i børnehøjde i forbindelse med projektet 'Tid til tur'. Det er et vigtigt skridt på vejen i vores strategi om, at flere børn skal have en tættere tilknytning til naturen. Med projektet ønsker vi, at flere børn får gode naturoplevelser og styrket deres naturdannelse, blandt andet ved at demokratisere naturformidlingen i børnehøjde, så flere voksne (forældre, bedsteforældre, unge og frivillige) klædes på til at tage børn med i naturen.

Over 188.000 børn var ude at samle affald i naturen i løbet af årets affaldsindsamling.

UNGE

Vi skaber fællesskaber for unge,
som brænder for den grønne
dagsorden og ønsker at handle.

Nye og vedkommende ungefællesskaber i DN

I strategien har vi sat en retning for, hvordan vi vil gøre DN til et mere attraktivt og vedkommende fællesskab for unge mennesker, som brænder for den grønne dagsorden og ønsker at handle. Vi vil give unge mere indflydelse på rammer og retning, understøtte deres initiativer med flere ressourcer til aktiviteter for og af unge samt give dem adgang til en ny platform og stærkere lokale ungefællesskaber integreret i DN.

Unge til sommerens FLOR-fest laver linoleumstryk i haven ved Skovsgaard Gods.

I 2023 har vi for alvor taget hul på at gøre denne vision til virkelighed med to nye fondstøttede projekter målrettet unge:

FLOR og Grønt Akademi – og en stærk ny alliance mellem projekter og ungeafdelinger i DN.

FLOR

For at gøre DN til et mere attraktivt valg for flere forskellige unge, der ønsker at handle på den grønne dagsorden, har vi startet FLOR – en bevægelse for unge op til 30 år, som brænder for at skabe mere vild natur og biodiversitet. FLOR inddrager unge i at definere og afprøve nye rammer for frivillighed, aktiviteter, kampagner, samarbejder og det visuelle udtryk, som appellerer netop til dem. Målet er at skabe

FLOR-talks til festival på Skovsgaard Gods.

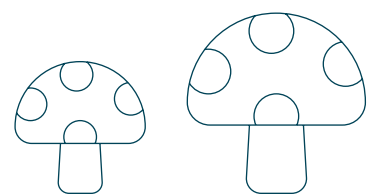

en handlekraftig og attraktiv ungdomsbevægelse med anker i DN.

Projektet startede op i april, og på under et år er frivillige i vores lokale ungeafdelinger og nationale projekter steget fra cirka 25 til knap 100 entusiastiske unge mennesker, som tilsammen har afviklet +20 aktiviteter på et halvt år. Vi har haft 30 unge med til Naturmødet i Hirtshals. Vi har været medarrangør af Folkets Biodiversitetsmarch. Samlet grønne ungdomsbevægelse

ser til debat på Folkemødet og alliance-møde på Skovsgaard Gods, hvor vi også i sommer samlede 75 unge til en femdages naturfestival (FLOR-fest). Vi har uddannet 30 nye frivillige på et akademi om havet, hvor de fik værktøjer til at fremme livet i havet, som de nu er i fuld sving med at omdanne til aktiviteter. I maskinrummet har vi haft 50 unge involveret i at skabe en ungerettet brandidentitet og kommunikationsplatforme, som er blevet modtaget over al forventning.

Styrket samarbejde med DN's ungeafdelinger

For første gang i DN's nyere historie blev der på Det Grønne Landsmøde i foråret valgt en frivillig under 30 år til hovedbestyrelsen. Siden har vi haft stort fokus på at skabe et stærkere og tættere samarbejde med DN's fire lokale ungeafdelinger og udviklingsprojektet FLOR om at realisere vores fælles ungestrategi.

I efteråret blev det med 100 pct. opbakning fra alle ungeafdelinger og FLOR be-

sluttet at gå sammen til én samlet bevægelse under navnet: FLOR. På den måde får vi et stærkere organisatorisk og kommunikativt fundament for at skabe en ungdomsbevægelse forankret i DN. Ungeafdelingerne blomstrer med flere aktive, en Odense-afdeling er genopstået, og i Aarhus har vi fået 30 nye frivillige på blot få måneder. Alle samles på tværs af landet i starten af det nye år for at sætte en fælles retning for året, der kommer.

FLOR København til Folkets Biodiversitetsmarch i juni.

Grønt Akademi

I 2023 indgik DN et samarbejde med Dyrenes Beskyttelse og Rådet for Grøn Omstilling om at udvikle et uddannelses tilbud for ungdomspolitikere med støtte fra Tuborgfondet og KR Foundation under navnet Grønt Akademi. Grønt Akademi er målrettet fremtidens beslutningstagere i ungdomspartierne og har til formål at give de unge mere viden om politiske problemer relateret til biodiversitet, klima, miljø og dyrevelfærd.

I november 2023 blev 28 aktive ungdomspolitikere, fordelt bredt på ni forskellige

ungdomspartier, optaget på akademiets 1. semester. I december afholdt vi det første arrangement i København, hvor deltagerne fik lejlighed til at drøfte den grønne omstilling med Connie Hedegaard samt forperson eller direktør fra de tre grønne NGO'er bag projektet.

Det kommende forår vil deltagerne blive undervist inden for blandt andet natur- og biodiversitetskrise, klimaforandringer, havmiljø og dyrevelfærd og få lejlighed til at skærpe deres grønne synspunkter i debatter på blandt andet Naturmødet i Hirtshals og Folkemødet på Bornholm.

●
Langbordssnak mellem akademiets ungdomspolitikere og blandt andet Maria Reumert Gjerding, præsident i DN, til Grønt Akademi's første møde i december.

Foto: Mads Kongsted Brenøe

AKTIVE OG FRIVILLIGE

Vi er et fællesskab, der samler danskerne om at gøre en forskel for naturen, miljøet og klimaet.

Et aktivt fællesskab, der handler for natur, miljø og klima

Med vores strategi for aktive og frivillige har vi slået fast, at vi vil være det oplagte samlingspunkt for alle, der ønsker at handle for natur, miljø og klima. Samtidig har mange afdelinger tilkendegivet, at der er brug for flere hænder – flere nye og yngre kræfter i afdelingerne. Vi vil være flere. Og vi vil være mere for flere. Konkret har vi sat som mål, at vi vil være i alt 4.000 faste aktive, når strategiperioden udløber i 2026.

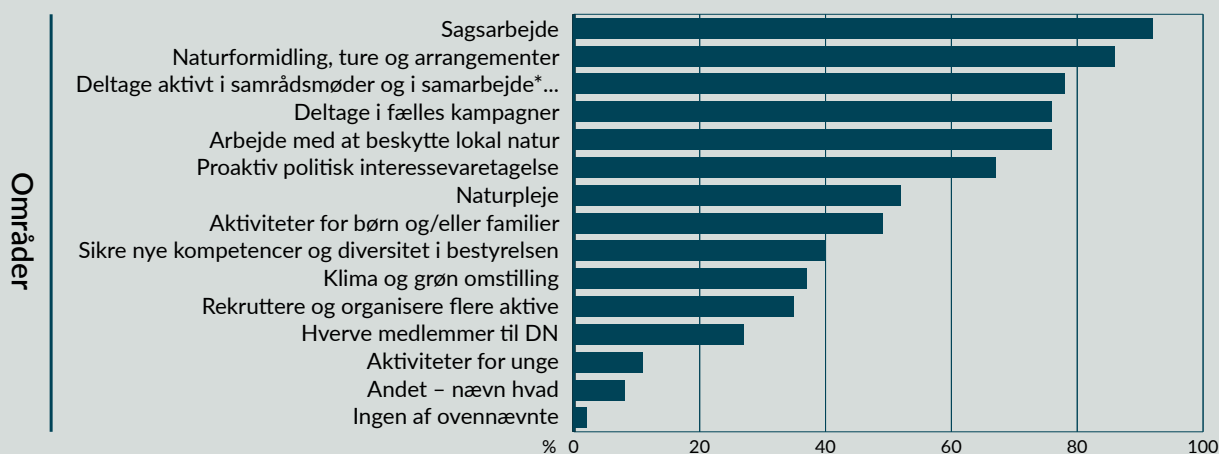
Undersøgelse med formænd og aktive

I sommer gennemførte vi den årlige temperaturmåling på både afdelingsformænd

og alle DN's aktive. Disse to målinger giver et vigtigt indblik i, hvordan afdelingerne fungerer, og om de aktive trives med opgaverne.

I afdelingsundersøgelsen svarer 68 pct. af formændene, at de oplever indflydelse på de politikker, der formuleres i DN, hvilket er en markant stigning fra sidste år. Knap halvdelen af afdelingerne vil gerne gøre mere for at rekruttere flere aktive og frivillige, hvilket også er en stigning. Hele 93 pct. svarer i undersøgelsen, at de vil anbefale andre at blive frivillige i DN.

På hvilke områder yder afdelingen i dag en systematisk og vedvarende indsats? Vælg gerne flere.

*Deltage aktivt i samrådsmøder og i samarbejde med naboafdelinger.

Kilde:
DN's afdelingsundersøgelse 2023.

Pilotprojekt viser vejen for ny organisering af frivillige

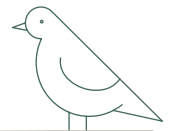
I et pilotprojekt med 12 afdelinger har vi igennem 6-9 måneder brugt kursustimer sammen i maskinrummet på en helt ny måde og arbejdet aktivt med frivilligorganisering. Hvordan lader vi de aktive – også de nye frivillige – være med til at definere, hvilke aktiviteter lokalafdelingen kan beskæftige sig med? Hvordan tager man imod nye aktive? Hvordan holder man trivselssamtaler med dem og fastholder deres motivation og glæde ved at være en del

af fællesskabet i DN? En kulturforandring, der flere steder har sået et frø, der allerede gror.

Pilotafdeling DN Halsnæs inviterer nye og gamle medlemmer på en smuk vandretur hver måned med kaffe på termokanden og plads til dialog. Hver måned er der en ny håndfuld med, og Lenni og Birgitte fortæller, at der hver gang er en eller to nysgerrige, der gerne vil være med i afdelingens arbejdsgrupper, som på den måde får tilført nye kræfter.

Første hold flyvefærdige 'piloter' i København.

Aktive på pilotprojektet til workshop om rekruttering og fastholdelse af frivillige.

Stiger antallet af aktive?

Det tyder dog ikke på, at vi endnu kan se frugten af vores arbejde med rekruttering i antallet af aktive i og omkring DN's afdelinger, hvor tallet i 2023 fortsat er omkring 1.400 baseret på de indberetninger, sekretariatet modtager.

Til gengæld har vi for første gang fået en mere præcis opgørelse over de frivillige, som indgår i DN's tværgående projekter som 'Naturfamilier', 'Vilde Rødder' og 'Hav-

guide' samt bevægelsen FLOR og DN's to årlige kampagner 'Affaldsindsamlingen' og 'Naturens Uge'. Dette tal udgør 1.352 frivillige – og korrigeret for overlap af aktive i afdelingerne opnår vi en total på 2.550 aktive og frivillige.

I de kommende år skal vi have et stort fokus på at arbejde med organisering af aktive og frivillige, så vi bliver i stand til at sætte de mange grønne kræfter i spil, som vi ved står på spring.

Nyudklækkede DN-havguider, som er et af DN's tværgående projekter for frivillige.

DN's Grønne Landsmøde

Den 21. til 23. april 2023 afholdt DN sit første Grønne Landsmøde, hvor aktive i foreningen mødtes i Vingstedcentret ved Vejle til oplæg, debat, naturoplevelser, fest og repræsentantskabsmøde. Weekenden forløb rigtig godt. 256 personer deltog i landsmødet, heraf 144 delegerede, 67 aktive, 5 netværksrepræsentanter, 7 medlemmer og 33 ansatte.

Evalueringen viser høj tilfredshed med landsmødet. 93 pct. var tilfredse med arrangementet. 86 pct. af respondenterne mener, at DN skal gentage Det Grønne Landsmøde.

På repræsentantskabsmødet den 19. november 2023 besluttede repræsentantskabet, at foreningen også i 2024 og 2025 skal afvikle et Grønt Landsmøde forud for forårets repræsentantskabsmøde, hvorefter forsøget skal evalueres.

● Oplæg og debat med DN's aktive til Det Grønne Landsmøde i april.

Naturens Universitet

Der afholdes årligt cirka 20 kurser med et gennemsnitligt deltagertal på 20. Eksempler på kurser er:

- INTRO-kursus en hel dag sammen med andre frivillige.
- Kurser for godt formandskab, frivilligledelse og projektledelse.
- Naturfaglige kurser, der byder på læring om mos, tang, insekter, flagermus, vilde dyrespor i naturen og meget mere.
- Kurser i lokale sager, og hvordan man bruger arealinformation som værktøj til at finde oplysninger om natur og miljø lokalt.

● Aktive på Frivilligleder-kursus i Middelfart.

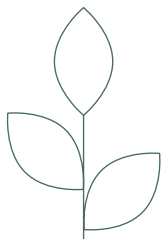
Der var godt gang i danse-gulvet om aftenen til Det Grønne Landsmøde.

I forhold til de kvalitative mål, der var opstillet for landsmødet, tilkendegiver:

- **93 pct.** af respondenterne, at de fik mulighed for at lære nye mennesker at kende.
- **79 pct.** af respondenterne, at de fik ny viden om natur, miljø og/eller klima.
- **72 pct.** af respondenterne, at de blev motiveret til at engagere sig yderligere i DN.

Aktiv til aktiv-strategi

Videndeling og læring formidlet fra aktive til aktive er det allermest interessante og brugbare for afdelingerne. Det at kunne få opskriften på, hvad der virker i naboafdelingen, er guld værd – og opskriften ofte lige til at kopiere. Aktiv til aktiv er, hvad frivilligstrategien handler om, og den tilhørende ånd: at hjælpes ad, spørge om hjælp

Maria Mosegaard Mortensen, formand i DN Ikast-Brande, arrangerer ture i øjenhøjde med børn og er god til at skabe et godt samarbejde aktiv og aktiv imellem.

og tilbyde hjælp, er vokset i år og gør afstandene i DN kortere

F.eks. har Rolf Lerhmann fra DN Sorø og tovholder i DN's IT-netværk tilbudt at undervise andre aktive i Podio og har rejst rundt i landet og taget sig tid til at vise, hvordan Podio bruges bedst og mest effektivt.

DN's lokalafdelinger

- Er dygtige turguider og holder tilsammen mere end 1.000 ture ud i naturen hvert år.
- Arrangerer foredrag og debatter med de fremmeste fagpersoner.
- Er gode til at samarbejde med naboafdelinger og lokale foreninger og skabe gode netværk i lokalsamfundet.

Netværk

Frivillige aktive i DN bruger DN's Netværk til at samles om vigtige emner som havet, skovene og indsatsen for naturen i planlægning med kommune og forvaltning. DN har også et børnenetværk og et aktivt naturplejenetværk. Netværkene har egen puls, der i perioder pulserer aktivt, når emner er i spil. I år har havnetværket vokset sig stort og mobiliseret aktive fra Limfjorden i nord til Køge Bugt i øst til at samarbejde om at redde Danmarks hav og fjorde. En indsats, der er så vigtig, at den blev valgt af repræsentantskabet som en af DN's to mærkesager.

'Danmark holder vejret'

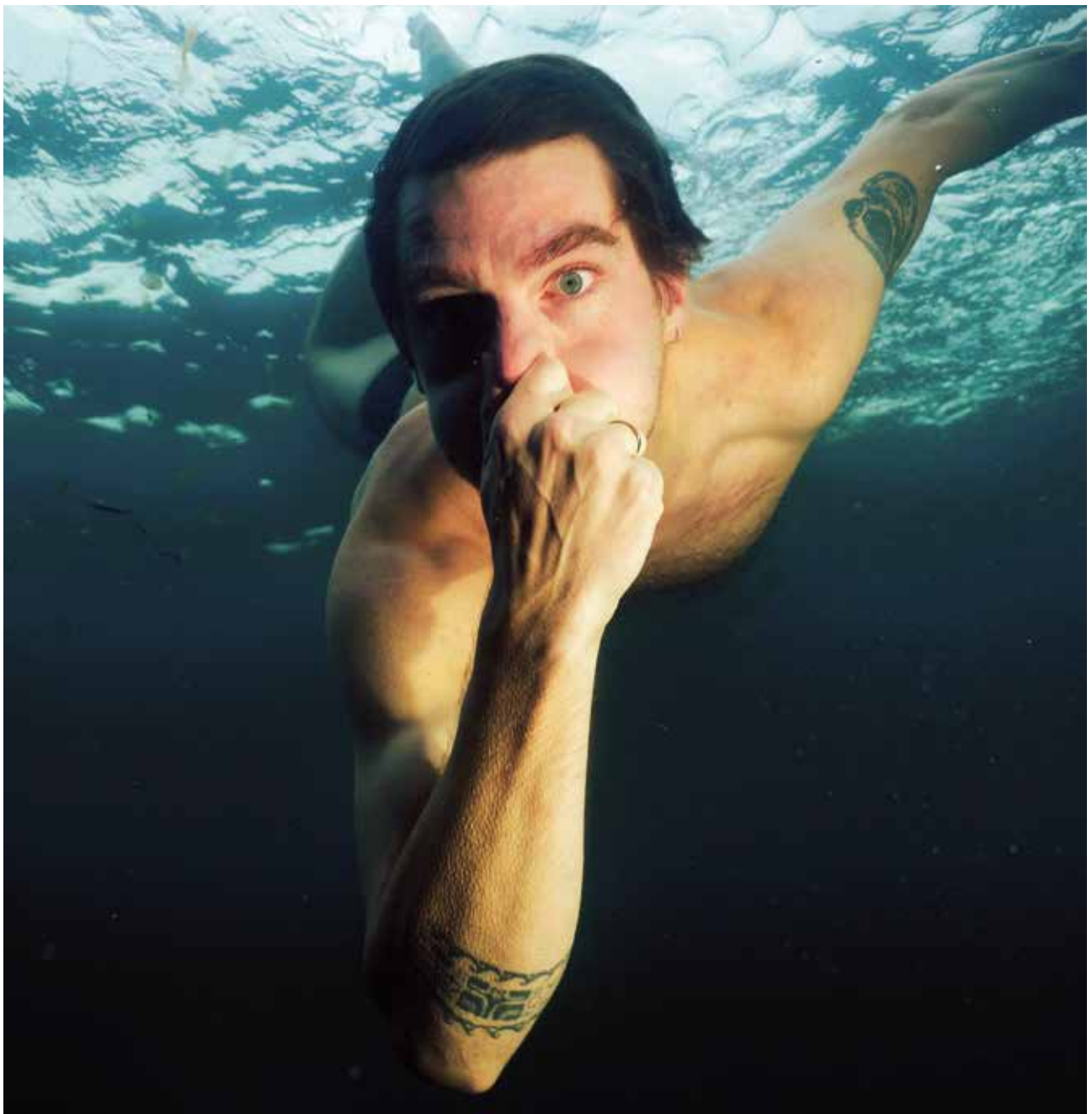
Som reaktion på efterårets omfattende iltsvind tog en række grønne og blå organisationer med DN i spidsen initiativ til en landsdækkende manifestation mod iltsvind under titlen 'Danmark holder vejret'. Formålet var at sende et tydeligt signal til politikerne om, at danskerne kræver akut politisk handling for at redde fjordene og havmiljøet.

Søndag d. 29. oktober kl. 12 holdt danskere i hele landet vejret i 30 sekunder ved mere

end 60 lokale arrangementer og demonstrationer som symbol på de gispende fisk og bunddyr. Samtidig deltog hundredvis digitalt ved at uploade et billede, hvor de holdt sig for næse og mund, til sociale medier under hashtagget #DanmarkHolderVejret.

De fire partiledere fra den rød-grønne opposition holdt sig også for næse og mund og brugte begivenheden som anledning til at lancere et udspil om vandmiljø. Også miljøministeren deltog, selvom han jo var en af dem, som opråbet var rettet mod.

Som led i en landsdækkende manifestation mod iltsvind blev danskerne opfordret til at holde vejret som symbol på havets gispende fisk.

MEDLEMMER

Vi giver vores medlemmer handlemuligheder
og en klar værdi af medlemskabet.

Flot medlemstilvækst i 2023

DN's medlemmer er grundlaget for vores eksistens. De giver os troværdighed og gennemslagskraft, når vi ønsker at skabe opmærksomhed omkring vigtige dagsordener, flytte holdninger og bane vejen for handling. Og jo flere vi er, jo større forandringer kan vi skabe for naturen, miljøet og klimaet.

Vi har medlemmerne i ryggen, når vi indgår partnerskaber for grøn forandring, søger midler hos fonde, og når vi presser på for politisk handling. Og med et medlemskab af DN giver vi alle de danskere, som ønsker reel forandring, en mulighed for konkret handling.

Over 135.000 medlemmer

2023 blev et rigtig godt år målt på tilgangen af nye medlemmer. Ved udgangen af 2023 havde DN således rundet 135.000 medlemmer. De 135.000 medlemmer er

fundamentet for os, og det er et kæmpe skulderklap at gå ind i 2024 med så stor en opbakning. Vi skal helt tilbage til 1. januar 2010 for at finde et medlemstal af samme størrelse.

Medlemmernes økonomiske støtte til foreningens arbejde er en uundværlig del af vores samlede økonomi og er en forudsætning for, at vi kan nå vores strategiske mål. Derfor er medlemsvækst en vigtig del af DN's samlede strategi.

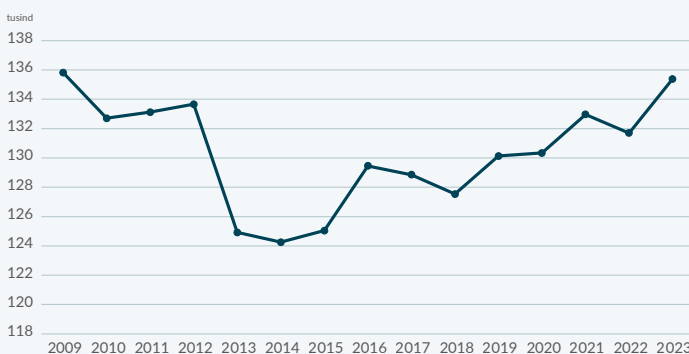
Medlemstal i 2023

- 135.382 medlemmer ved udgangen af 2023.
- 9 ud af 10 af DN's medlemmer er enten tilfredse eller meget tilfredse med deres medlemskab.*
- Frafaldsprocent på 10,9 pct. afspejler, at der i 2023 blev hvervet rigtig mange nye medlemmer.

* Kilde: Potentiale- og omdømmeanalyse foretaget af Epinion for DN, oktober 2022.

Udvikling i medlemstal fra 2009 til og med 2023

Udviklingen i DN's medlemstal fra 2009 til og med 2023.

Nye grønne medlemsfordele

Som medlem af DN skal det være helt tydeligt, at man er en del af et stærkt, handlekraftigt fællesskab, der skaber reel grøn forandring. Og man skal have rig mulighed for at få inspiration og gode råd til, hvordan man selv kan gøre en forskel i sin hverdag. Derudover skal man plejes og forkæles med attraktive grønne medlemstilbud.

I 2023 gik arbejdet derfor i gang med at identificere nye og relevante fordele med medlemmernes interesser og behov for øje.

Med de nye grønne medlemsfordele ønsker vi at styrke DN's profil som et stærkt og levende fællesskab med flere medlemstilbud, som appellerer til bredden i medlemmernes grønne interesser. Vi skal tilbyde oplevelser og inspiration i form af skræddersyede arrangementer og udvalgte grønne kultur- og videntilbud.

Besøg på Naturhistorisk Museum Aarhus er en af de nye, faste rabatter for DN's medlemmer.

Foto: Naturhistorisk Museum Aarhus

'Natur og Miljø'

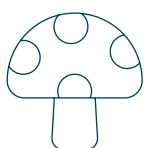
I marts 2023 udkom 'Natur og Miljø' med både nyt udseende og nye formater. Vi har udviklet magasinet på baggrund af indsigter fra en segment- og omdømmeanalyse samt fire fokusgrupper.

Det nye 'Natur og Miljø' er blevet rigtig godt modtaget af læserne. Nogle af de nye formater, som vi har udviklet til magasinet, er 'Fantastiske skabninger' – små portrætter af et dyr spækket med vilde facts – samt 'Indeni', et interview på en enkelt side med

en kendt person om vedkommendes forhold til natur og klima. Her har vi blandt andet haft interview med Andreas Mogensén og Trine Pallesen.

I år er vi også begyndt at eksperimentere med lyd, idet en del artikler er blevet indlæst. Alle artikler findes på Podbean, Spotify og iTunes, hvor der lyttes til dem hver dag.

Vi har fortsat et rigtig højt læsertal på 303.000 og et kontrolleret oplag på 114.618.

FANTASTISKE SKABNINGE

Arme har hjerner

Blæksprutter har ni hjerner, fordi de i ad over 200 millioner år har en lille hjerne i hver arm. De har også 200 millioner neuroner, svarende til to tredjedele af en menneskes samlede antal neuroner, findes i armene.

Blækspruttebyer i Australien

Blæksprutter er gamle nok angiveligt, men forskere har opdaget to blækspruttebyer: Octolite og Octopolis i Terra Bay i New South Wales i Australien.

Gigantiske blæksprutter er seks-ti gange større end mennesker

Yderligere største blæksprutter er kæmpeblæksprutter og kolossalblæksprutter. Mens førstnævnte kan blive mere end 10 meter lang, vejer sidstnævnte op mod et halvt ton. Det var i øvrigt den danske naturforsker Jesper Steenstrup, der i 1956 erholdt første kæmpeblæksprutter og greb dem for videnskabelige rumforskninger. En særlig gang begynder denne faktisk være forbi de danske farvande.

Blæksprutten

TRINE JONAS MELDAL

Opstod under den kambriske eksplosion

Blæksprutter opstod for cirka 500 millioner år siden. De første arter var ligesom andre blæksprutter beskyttet af en hård ydre skal, men i dag har blæksprutter, med få undtagelser, smidt skallen.

Gigtige blæksprutter kan slå ihjel

Blåvingede blæksprutter, de såkaldte Høvudblæksprutter, producerer et potent giftigt blod: hemocyanin, der blæsker nervesystemet. Giften medfører lammelse og får hjerte og lunger til at kollapses. Et sådant værelse nok til at slå en person ihjel. Men bare rolig, de lever især ved Australiens kystlinje og ikke i de danske farvande.

Blæksprutter i Danmark

Der findes mindst 6 forskellige blækspruttearter i Danmark. Bløddet andet er kæmpeblæksprutte i søplantedag. Den er relativt udbredt i Danmark, og lange den lokale vanddykker kan møde storte på nogle aften. De hvile skaller, der stammer fra søplantedag.

Den frække arm

Hanner kan finde på at spise deres datter. Derfor har hanner udviklet en sikker mekanisme til reproduktion. De kolliderer sig på afstand og slipper i stedet en arm løs, der leverer sød til hanneren.

Skiuler sig for rovdyr

Blæksprutter mætter camouflageren. De kan på en sekundær vis skifte farve og ændre form og kan dermed lindre miljøet omkring sig eller efterligne andre dyr.

SÅDAN OVERLEVER BLÆKSPRUTTER VINTEREN

Blæksprutter er koldblodede og kan ikke regulere deres kropstemperatur. Alligevel lever adskillige arter i kolde danske farvande. Nu afslører ny forskning, hvordan de intelligente bløddyr håndterer kulden.

Blæksprutter holder til

Blæksprutter leverer mest i den koldeste af alle dyrelivets miljøer. De første blæksprutter opstod for omkring 500 millioner år siden under den kambriske eksplosion, der revolutionerede dyrelivet. I dag er verdens største bløddyr omkring 800 arter af det interesserende bløddyr. Og artsdiversiteten er enorm: I de gigtige blåvingede blæksprutter, som med et enkelt bid kan slå en person ihjel, og en dråbe-lignende dybbelblæksprutte, som lever i 2.000 meter dybde og kan modstå guldgrube tryk, til lillesøns blæksprutter på mindre end en centimeter og kolossale kruster på op mod 10 meter og 900 kilo.

Opå her i vores danske farvande kommer der blæksprutter omkring, roper, næppe måske ikke er klar over. En underoplyst forening af Epsilon for Danmarks Naturfredningsforening har i hvert fald vist, at kun 20 pct. af dem i alderen 5-12 år ved, at vi har blæksprutter i Danmark.

Blæksprutter opfatter de også af gode grunde som smarte dyr, da de er særligt udbredte i varme, tropiske farvande. Ligesom varmblodende krybdyr er blæksprutter koldblodede og inde

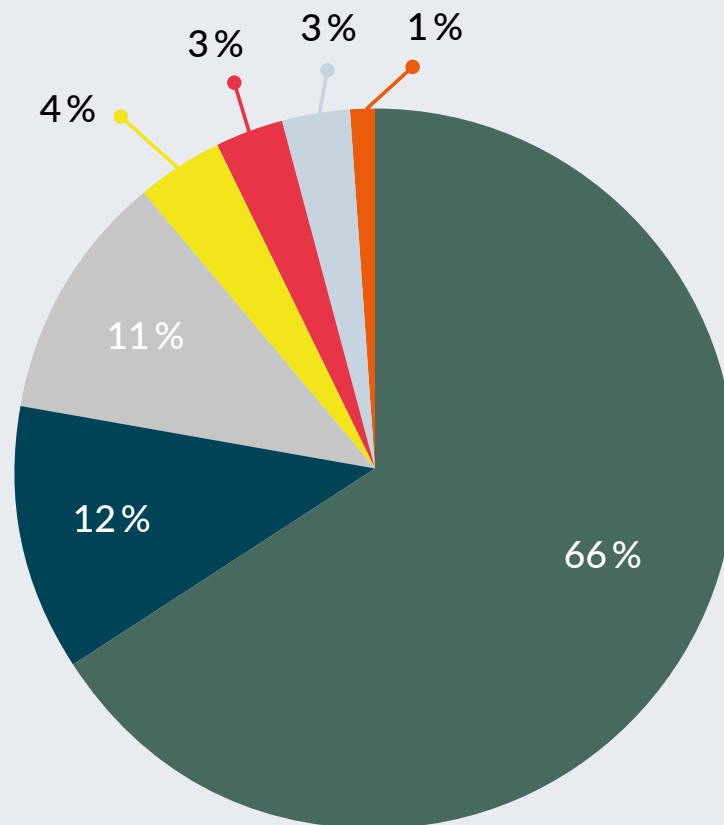
Økonomi

Resultatet for 2023 udgør et overskud på 649.000 kr. Der har i 2023 både været flere indtægter og flere udgifter end forventet i budgettet. Især arvemidler, værdipapirer og fondsfinansierede projekter har bidraget til øgede indtægter, mens de

øgede udgifter blandt andet dækker over udgifter til det fondsfinansierede projekt FLOR og diverse mindre ad hoc-projekter samt digitale udviklingsprojekter. Det vurderes, at DN er kommet økonomisk godt ud af 2023.

Fordeling af indtægtskilder for 2023

■ Kontingenter

■ Arv, gaver og royalté

■ Fondsstøttede projekter

■ Udlovningsmidler & moms-kompensation

■ Øvrige indtægter

■ Sponsoraftaler & portostøtte

■ Webshop, varesalg

SKOVSGAARD

Danmarks vilde naturdestination

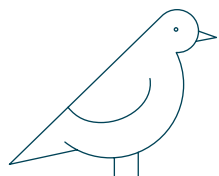

Skovsgaard – Danmarks nye, vilde naturdestination

Med en soleklar mission om at vise vejen til en rigere natur, genskabe fleres forbindelse til naturen og øge naturdannelsen i Danmark slog Skovsgaard i 2023 dørene op til et splinternyt koncept som en entydig destination til og for naturen.

Tusindvis af begejstrede gæster besøgte i 2023 det nye Skovsgaard, hvor der er noget for alle aldersgrupper og alle sanser. Her kan børn og børnefamilier slå sig løs i Naturværkstedet med grej og materialer til enten at gå på jagt efter de '99 arter' i Skovsgaards fantastiske natur eller til hyggelige og rolige syslerier, som familien kan samles om. Naturværkstedet er bemanded med DN's dygtige naturvejledere,

der åbner naturen for gæsterne med sjov, engagerende og lærerig naturformidling. I højsæsonen kan gæsterne hver dag deltage i guidede ture, og naturvejlederen Marianne afholder løbende 'Vild mad-workshops' og faciliterer et fællesskab om det at lave vild mad. Deltagerne lærer at sanke og tilberede mad over bål eller i pizzaovn.

FAKTA

Skovsgaard Gods...

... er ejet af Danmarks Naturfond, som blev stiftet af DN i 1967. Fonden modtog Skovsgaard i 1979 som en arvegave fra godsets sidste private ejer, Ellen Fuglede.

Skovsgaard udvikles i dag som en naturattraktion med en ambition om at blive Danmarks vildeste naturdestination og et kraftcenter for vild natur, naturoplevelser og naturformidling.

Besøg og arrangementer i 2023

I 2023 fik Naturdestination Skovsgaard besøg af en masse unge fra blandt andet de unge biodiversitetsambassadører og DN's ungebevægelse FLOR, der med FLOR-festivalen fyldte Skovsgaards gamle bygninger med liv og ungdommelig energi fra intimkoncerter, fællesspisning, faglige oplæg og fællesskab. Skovsgaard lagde også hus til både skoleklasser, sårbare unge fra Langeland og Svendborg Kommuner og Red Barnets lokalafdeling i Svendborg.

Flere DN-lokalafdelinger lagde vejen forbi Skovsgaard til rundvisning og guidede biodiversitetsture i Skovsgaards ambitiøse vildtgræsningsprojekt, og der kom også fint besøg fra 'Rewilding Europe', som er en stor nonprofitorganisation, der har til formål at inspirere og dele viden om rewilding-projekter i hele Europa. Det munde de ud i, at DN i 2023 blev udvalgt til den officielle danske partnerorganisation.

I 2023 lancerede Naturdestination Skovsgaard en række nye tilbud, som f.eks. særlige naturdannelsesophold for børnefamilier, guidede biodiversitetsture, 'vin og videnskab'-arrangementer, hvor forskerne på Skovsgaard i uformelle rammer formidler den forskning, der er knyttet til Skovsgaards naturarealer. Og i hovedhuset kunne man opleve naturfotograf Jan Niensens fantastiske fuglefotoudstilling og blive betaget af de øjeblikke, Jan fanger gennem linsen.

Fysisk manifestation af DN's værdier og arbejde

I en tid, der er domineret af skærme, og hvor både naturen og naturdannelsen er i tilbagegang, står Naturdestination Skovsgaard som en fysisk manifestation af det, som DN står for og arbejder for. Vi gør det, vi siger andre skal gøre. Vi giver helt konkret naturen mere plads på vores egne arealer og viser i praksis vejen til en rigere natur med genforvildning af landbrugsarealer og omlægning til urørt skov. Gennem tilknyttet forskning monitorerer vi samtidig naturens fremgang og under-

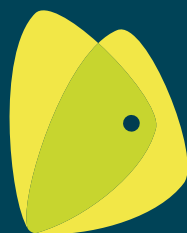

søger effekterne på jordens evne til at binde kulstof og bidrager dermed med viden til fremtidens naturforvaltning og om naturbaserede løsninger på klimakrisen.

På Naturdestination Skovsgaard forbinder vi helt konkret børn, unge og voksne til naturen og øger naturdannelsen gennem en kombination af inspirerende formidling og konkrete oplevelser i naturen, der ud over gode minder giver praktisk og erfaringsbaseret læring om naturen.

ÅRET, DER GIK 2023

Danmarks
Naturfredningsforening

